

Türkmenistan
Ýurt bilen Arkalaşyk Boýunça Bellik (ÝAB)
16-17 MÝ üçin

Maslahatlar üçin dokument
30 Aprel 2015

DBT-ynyň Türkmenistanda Arkalaşygyň çäginde öňki eden işleri...

- 14-15 Maliýe ýyly üçin Wagtlaýyn Strategiýa Belligi (WSB) esasynda Döwlet tarapyndan töleg esasynda maliýeleşdirilýän (RAS) meýilnamasy:
  - **makroykdysady statistika** (milli hasabat,halkara deňeşirme maksatnamasy);
  - **maliye ulgamyny ösdürmek** (bank gözegçiligini düzgünleştmek we berkitmek, bankara töleg ulgamy,maliye ulgamynyň strategiýasy, ätiýaçlandyryş);
- we DBT tarapyndan maliýeleşdirilen 5 möhüm analitiki gozlegler geçirildi:
  - Türkmenistanyň ykdysadyýetiniň diversifikasiýa görnüşleri;
  - Türkmenistanyň maýagoýumlar şertlerini kämilleşdirmesiniň önürtilikleri;
  - ususulaşdyrmak üçin syýasy çarçuwany kämilleşdirmek;
  - hususy kärhanalaryň maliýeleşdirme ygtyýaryny giňeltmek;
  - DSG agz bolmak

.....We geljekki arkalaşyk

- MÝ16-17 – Türkmen häkimýetleri Ýurt bilen Arkalaşyk Boýunça Belliginiň (ÝAB) çäginde DBT-y bilen gatnaşyklary giňeltmäge höweslidiklerini ýene bir gezek tassykladylar.

ÝAB-nyň Maksatlary & Çemeleşigi

- **ÝAB (öňki WSB)** DBT-nyň ýurduň orta we uzak möhletleýin ykdysady we durmuş ösüş strategiýasyna goldaw bermeginiň iş meýilnamasydyr.
- ÝAB Arkalaşygynyň prinsipleri onuň alyhezreti Türkmenistanyň Prezidenti we Dünýä Bankynyň Witse Prezidenti bilen 2014-nji ýylyň 9-njy dekabrynda Aşgabatda geçirilen duşuşykda ylalaşyldy:
  - Deňleşdirmek: TM-nyň 2011–2030-njy ýyllar üçin Milli durmuş-ykdysady ösüş (MDYÖ) strategiýasyna goldaw bermek; DBT –nyň jübit maksatlary bilen deňleşdirildi
  - Esasy: ylym bermek, halkara tejribeler we iň gowy endikleri
  - Gurallar: tehniki goldaw we analitiki iş
  - Analize gerek bolan maglumatlara ygtyýar
- **ÝAB-nyň Maksady:** Türkmenistan bilen, ýurduň global ykdysadyýet bilen integrasiýasyna we bazar esasy ykdysadyýete geçişi boýunça reformalara goldaw bermek maksady bilen global ylmy we ekspertizany üpjün etmek we paýlaşmak
- **ÝAB-nyň ugry:** ISN-nyň içinde ýeralýan häzirki ugurlarda dowam edýän hyzmatdaşlygy çuňlaşdyrmak we bilermenligi ösdürmegi talap edýän saýlanan zerur ugurlarda hyzmatdaşlygy giňeltmek.
- ÝAB iki ýyllyk möhleti öz içine alýar 1 Iýul 2015 - 30 Iýun 2017.

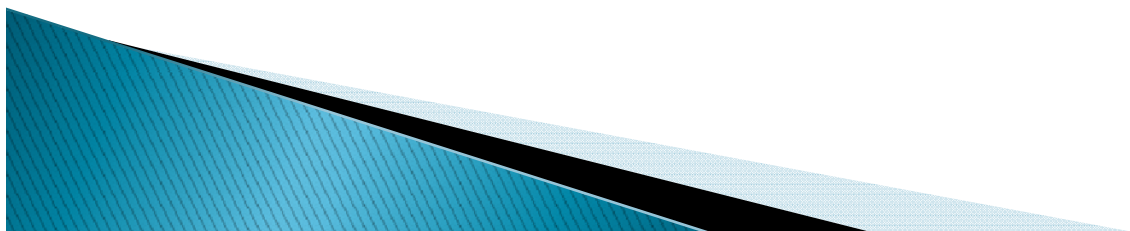
ÝAB-nyň Mazmuny we Senenamasy

Mazmuny:

1. Ýurduň ösüş üçin kynçylyklar we öňürtülükleriniň *gysgaça analizi*
2. Ýurduň ösüş strategiýasynyň maksatlaryny we wezipelerini *gözden geçirmek*
3. DBT-nyň Arkalaşygynyň Netijelerine we Alynan sapaklara *baha bermek*
4. Teklip edilen Bank Toparynyň meýilnamasy we onuň maksatlary
5. Netijeleriň täsirini ölçemek üçin monitoring we baha bermek çarçuwasy
6. Başarnykly ýerine ýetirilişe päsgel berip biljek *riskler*

Senenama:

1. Maslahatlar (Maý 2015)
2. DB Geňeşiniň Maslahaty (Iýul 2015)
3. Köpçilige aýan etmek (Awgust 2015)

Türkmenistanyň durmuş-ykdysady ösüşiniň 2011–2030-njy ýyllar üçin Milli maksatnamasynyň Maksatlary

1. Hususy pudagyň rolyny ösdürmek we ykdysadyýetdäki gidrokarbon däl pudagyň paýynyň azyndan 70 göterim bolmagyny üpjün etmek
2. İçilýän arassa suwyň umumy elýeterliligini gazanmak ýoly bilen Sebitleýin durnukly ösüşi üpjün etmek
3. Oba we şäher ýerlerindäki girdeji boşlugyny aýyrmak we ýurduň hemmetaraplaýyn ösüşini üpjün etmek
4. 2025-e çenli ýokary girdeji statusyna ýetmek.

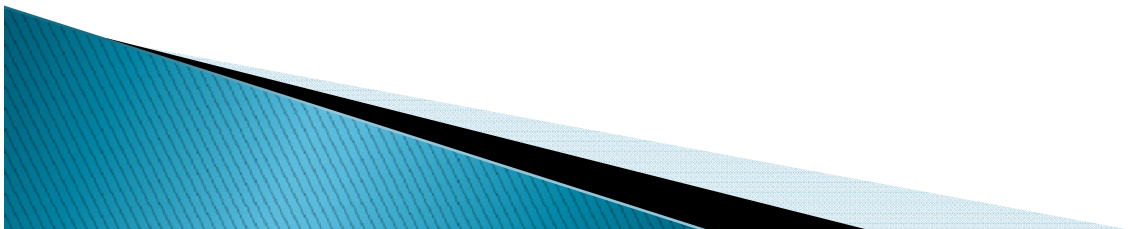

Türkmenistanyň durmuş-ykdysady ösüşiniň 2011–2030-njy ýyllar üçin Milli maksatnamasynyň esasy ulgamlary

1. Diwersifikasiýa: has köp maýa goýymlar we ýokary tehnologiýalar, ykdysadyýetiň uglewodorod däl pudaklarynda daşky gurşaw taýdan arass kärhanalar
2. Innowasiýa: ylmy barlag işlerine we işläp taýýarlamalara döwlet tarapyndan goldaw bermek we şol sanda eksport potensiyaly bolan pudaklarda bilim bermek we işgärleri taýýarlamak.
3. Infrastruktura : Ýurduň aragatnaşyk we kommnikasiýa ulgamlaryny giňeltmek we döwrebaplaşdyrmak. Ygtybarly we netijeli maliýe pudagyny we döwrebap maliýe infrastrukturasy gurmak.
4. Durmuş syýasatlary: birinjiden, hususy pudakdaky has özüne çekiji iş ýerleriniň üsti bilen orta synpyň göwrümini artdyrmak, işgärleriň hünärini we bilimini artdyrmak we ýokary girdejileri üpjün etmek; ikinjiden, jemgyýetiň kemçilikli we gorawsyz adamlarynyň sanyny, durmuş taýdan berilýän hyzmatyň hilini ýokarladyrmak we hili gowulandyrylan we ýorüte maksatly berilýän kömegi üpjün etmek arkaly azaltmak.

ÝAB-yň Türkmenistanyň MDYÖ goldawynyň ugurlary

1. Syýasaty işläp düzmek üçin maglumatlaryň kämilleşdirimegi
2. Maliýe pudagynyň Döwrebaplaşdyrylmagy
3. Hususy pudagyň gatnaşmagy & Ukyby ösdürmek
4. Tebigy resurslaryň netijeli dolanşygy

1-nji Ugur - Syýasaty kesgitlemek üçin aglumatlary kämilleşdirmek

Hödürlenen çäreler:

- milli hasabat statistsikasyny gowlandyrmak;
- Halkara usullary girizmek;
- Halkara Deňeşdiriş Meýilnamasynyň (HDM) indiki tapgyryna gatnaşmak (ICP);
- Döwlet maýagoýumlarynyň netijeli kesgitlenilmesi üçin Makro modelirmek we çaklamak mümkinçiligini döretmek we Utgaşdyrylan Döwlet Maliýe Dolandyryş maglumaty ulgamyny girizmek (UDMDMU)

Milli Hyzmatdaşlar:

- Döwlet statistika(hasabat) gullugy
- Maliýe Ministrliği

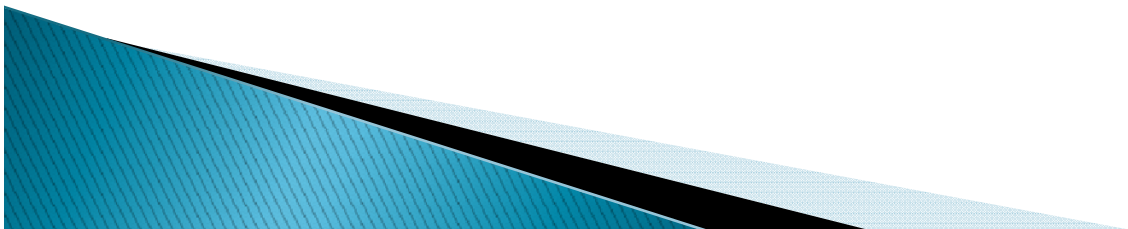
2-nji Ugur - Maliýe ulgamynyň kämilleşdirilmesi

Hödürlenen çäreler :

- Umumy bank dolandyrylyşy, bank iş modelini özgertmek, kredit hasabatyna baha bermek;
- Maýa we ätiýaçlandyryş bazarynyň we bazaryň ösüşi, milli töwegelligi kesgitlemek.

Milli Hyzmatdaşlar:

- Türkmenistanyň Merkezi Banky
- Maliýe Ministrligi

3-nji Ugur - Hususy pudagyň gatnaşmagy & Ukyby ösdürmek

Hödürlenen çäreler:

- Göni daşary ýurt maýa goýumlary; agrobiznesi ösdürmek & aragatnaşyk/logistika
- Bakalawr & okuwdan soňky meýilnamalaryny ösdürmek, potensiýaly gurmak, bilimi paýlaşmak, saýlanan senegatlar üçin zerur hünär üpjünçiligine baha bermek

Milli Hyzmatdaşlar:

- Ykdysadyýet we Ösüş Ministrligi
- Oba Hojalyk Ministrligi
- Awtomobil we Gara ýollary Ministrligi
- Bilim Ministrligi
- Döwlet Gullugy Akademiýasy

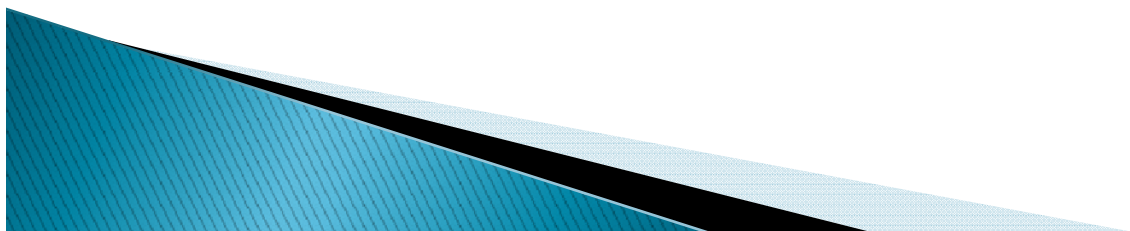
4-nji Ugur - Tebigy baýlyklary netijeli dolanşygy

Hödürlenen çäreler:

- Suw çeşmeleriniň netijeli ulanylmagy
- Klimatyň üýtemeginiň netijelerini gowşatmak
- Oba hojalygynyň öndürjiligini gowulandyrmak

Milli Hyzmatdaşlar:

- Suw Hojalygy Ministrligi
- Oba Hojalygy Ministrligi
- Tebigaty Goramak Ministrligi

Indiki ädimler/ Senenama

- **April 30 – Iýun 10, 2015:** maslahatlar wagty
- **Maý 11-13, 2015:** Ýurduň içindäki maslahatlar
- **Maý – Iýun, 2015:** Hökümet bilen gepleşikler we DB içerki işläp taýarlamagy
- **26 Iýun 2015:** ÝAB-yň gutarnykly görnüşini DB-nyň müdirýetine tabşyrmak
- **27 Iýul 2015:** ÝAB Dünýa Bankynyň Ýerine Ýetiriji Müdirlerine tanyşdyryldy
- Şol bir wagtda, ÝAB-yň çäklerinde ylalaşylan çäreleriň meýilnamasynyň esasynda RAS ylalaşygyny taýýarlamak.